

Voor wie bestemd?

Dit stappenplan is bedoeld om sportverenigingen¹ behulpzaam te zijn bij het realiseren van kinderopvang in hun sportaccommodatie, al dan niet gecombineerd met het aanbieden van een sportactiviteitsaanbod. De verantwoordelijkheid voor het tot stand brengen van kinderopvang, in welke vorm dan ook, ligt primair bij de gemeente. Van de gemeente wordt verwacht dat zij, in overleg met kinderopvangorganisaties en andere actoren (waaronder sportverenigingen, culturele instellingen, scholen) en met inachtneming van de kwaliteitsvoorwaarden, een zo divers mogelijk aanbod tot stand brengt. Het initiatief kan natuurlijk ook bij de sportvereniging liggen. Dan is de vraag: hoe pakken we dat aan?

Begripsbepaling

Onder kinderopvang wordt hier verstaan:

- dagopvang voor 0-4 jarigen;
- naschoolse opvang (NSO): opvang na schooltijd voor 4-8 en 8-12 jarigen;
- buitenschoolse opvang (BSO): opvang voor en na schooltijd voor 4-8 en 8-12 jarigen.

We beperken ons in dit stappenplan tot de volgende actoren:

- gemeente;
- kinderopvangorganisatie;
- sportvereniging.

Motivatie

In de sportwereld krijgt het verenigingsleven nieuwe aandacht. De laatste ontwikkelingen wijzen in de richting van een brede, meer maatschappelijk georiënteerde sportvereniging, die een grotere rol speelt in de lokale samenleving. Ook het eigen belang speelt mee: verenigingen willen de leden allerlei faciliteiten aanbieden met als belangrijkste doelen: revitalisering, ledenwerving en ledenbinding. Door het toevoegen van nieuwe functies aan de sportvereniging wordt deze een soort tweede thuis waar het hele gezin kan sporten, waar kan worden gegeten en waar kinderen in een veilige en verantwoorde omgeving kunnen worden opgevangen. In plaats van naar binnen gekeerd, stelt de sportwereld zich open voor andere sectoren en partners om het verenigingsbeleid te verbreden.

Het mes snijdt aan twee kanten. Overheid en kinderopvang zijn op zoek naar (alternatieve) ruimte om te kunnen voldoen aan de nog steeds groeiende vraag naar kinderopvang, naschoolse opvang en buitenschoolse opvang. Sportverenigingen beschikken over accommodaties, die overdag grotendeels ongebruikt blijven. Deze accommodaties kunnen beter en efficiënter worden benut wanneer er bijvoorbeeld kinderopvang in zou kunnen worden gerealiseerd.

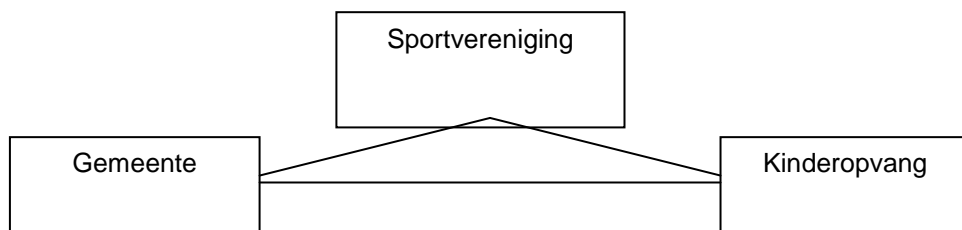
¹ Voor gemeenten heeft de Vereniging van Nederlandse Gemeenten een Stappenplan Buitenschoolse Opvang opgesteld.

Door kinderopvang en vrijetijdsbesteding te integreren, wordt het kinderopvangaanbod gevarieerder en de zorglast voor de ouders verminderd. Binnen de pedagogische kaders ontstaat een nieuwe dimensie door kinderopvang in een sportieve context te plaatsen.

Naast aspecten zoals teambuilding, prestaties leveren, sociale en emotionele vaardigheden aanleren en de behoefte om kinderen meer aan het bewegen te krijgen -iets waarvoor in het basisonderwijs steeds minder plaats lijkt- biedt deze vorm van integratie interessante oplossingen in dit tijdperk van tweeverdieners, computers en televisie. In de buiten- en naschoolse opvang is ook plaats voor bijvoorbeeld huiswerkbegeleiding. Zo wordt samen een oplossing gevonden voor problemen die samenhangen met de combinatie arbeid, zorg, welzijn, onderwijs en vrijetijdsbesteding.

Voor sportverenigingen biedt kinderopvang een kans om het verenigingsleven 'nieuw leven' in te blazen, nieuwe leden te werven en bestaande leden meer aan de vereniging te binden. Door kinderopvang te realiseren, verschijnen er ineens andere kinderen (en hun verzorgers) op het sportcomplex. Door het aanbieden van sportactiviteiten wordt de kennismaking met sport bevorderd, hetgeen voor zowel deze kinderen en hun ouders een stimulans kan betekenen om in verenigingsverband te gaan sporten. Voor de eigen leden kan, bij wijze van verlengstuk van de kinderopvang, de oppasservice in de avonden en het weekend uitkomsten bieden. Leden die komen om te trainen of een wedstrijd te spelen, kunnen hun kleinere kinderen meenemen in de wetenschap dat er goed voor hen wordt gezorgd. Ook is het denkbaar dat leden voorrang krijgen als het gaat om het verdelen van de plaatsen voor kinderopvang bij de sportvereniging.

Het stappenplan

Naast de sportvereniging zijn de kinderopvangorganisatie en de gemeente belangrijke actoren bij het realiseren van kinderopvang in sportaccommodaties. Wat kan de sportvereniging nu doen om kinderopvang in haar sportaccommodatie te realiseren?

We onderscheiden hierin een aantal stappen:

- oriëntatiefase;
- uitvoeringsfase;
- evaluatiefase.

Deze stappen worden hieronder beschreven en op onderdelen nader toegelicht. Soms wordt verwezen naar bepaalde instanties of andere delen van deze Handleiding.

Fase 1. Oriëntatiefase

In de oriëntatiefase gaat het om hele basale vragen. Willen we dat wel, kinderopvang en zo ja, wat betekent dat dan voor de vereniging? Wie betaalt het eigenlijk? Wat levert het ons op? Waar beginnen we aan? Wat komt er allemaal bij kijken voordat we daadwerkelijk kunnen starten?

Oriëntatie bij:	Belangrijkste vragen
Eigen sportvereniging: - bestuur - afdelingen/commissies - leden	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Is kinderopvang iets voor onze vereniging en zo ja, wat willen we ermee bereiken? ☐ Wat vinden onze leden van het initiatief? Hebben onze leden specifieke wensen? Willen we kinderen van onze leden voorrang geven? ☐ Willen we dagopvang of (ook) na- of buitenschoolse opvang? ☐ Willen/kunnen we zelf investeren? Hoe financieren we de (ver)bouw? ☐ Willen we dat de kinderopvangorganisatie mee investeert of juist niet? ☐ Hoe kunnen we het financieel risico voor de vereniging beperken? ☐ Willen we alleen verhuren of willen we ook (samen met de kinderopvangorganisatie) sportactiviteiten aanbieden? * ☐ Wat willen/kunnen we als huurprijs vragen? ☐ Willen we het hele jaar door kinderopvang en/of sportactiviteiten aanbieden of alleen op bepaalde dagen? Op welke tijden? Ook in de vakanties? ☐ Hoe gaan we beheer en onderhoud regelen? ☐ Willen we samen met andere sportverenigingen activiteiten aanbieden? ☐ Is onze accommodatie geschikt voor kinderopvang of moeten we verbouwen of nieuw bouwen? ☐ Wie is waarvoor aansprakelijk? ☐ Beschikken we over voldoende professioneel kader en vrijwilligers om dit te realiseren? Hebben we een verenigingsmanager nodig? ☐ Welke kinderopvangorganisatie zijn er en met wie willen we gaan praten over samenwerking?
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Wat vindt de gemeente van ons initiatief? ☐ Hoe kan de gemeente ons helpen? ☐ Aan welke vorm van kinderopvang is de meeste behoefte? ☐ Kan de gemeente ons ook financieel ondersteunen (bijvoorbeeld vanuit de breedtesportimpuls) Zo ja, voor hoe lang? ☐ Kunnen we volgens bestemmingsplan nieuw bouwen of verbouwen? ☐ Welke vergunningen hebben wij nodig (bouwvergunning, brandveiligheid, et cetera)? ☐ Welke accommodatie eisen worden er aan kinderopvang gesteld? ☐ Wat zegt de gemeentelijke verordening kinderopvang? ☐ Kan de kinderopvang worden gecombineerd met het Brede school concept? **

Kinderopvang	<ul style="list-style-type: none"> ❑ Wat willen/kunnen kinderopvangorganisaties voor ons betekenen? ❑ Wat willen de kinderopvangorganisaties zelf (visie, huurprijs, vervoer, samenwerking met de sportvereniging, et cetera)? ❑ Op welke dagen en op welke tijdstippen vindt de kinderopvang plaats? ❑ Is het mogelijk langdurende huurcontracten af te sluiten (bijv. tien jaar)? ❑ Is de kinderopvang geïnteresseerd in (het samen aanbieden van) een sportactiviteitsaanbod? Hoe zien zij de organisatie daarvan? Wat kost het de vereniging? Welke prijs wil de kinderopvang daarvoor betalen? ❑ Wat zegt de Handleiding Kwaliteitsnormen voor accommodaties in de Kinderopvang? *** ❑ Wat zijn de mogelijkheden voor combinatiegebruik van een accommodatie? ****
--------------	--

Toelichting oriëntatiefase:

* Indien sport- en spelactiviteiten in het kader van de (formele) kinderopvang en /of naschoolse opvang worden aangeboden, vereist de wet dat daar twee groepsleidsters (per 20 kinderen) bij aanwezig zijn. Als de activiteiten worden aangeboden door een sportbegeleider met een opleiding op MBO-niveau (sport, cultuur, welzijn, onderwijs) is, naast de sportbegeleider, één groepsleidster voldoende. Er zijn ook projecten waarbij de groepsleidsters zelf sportactiviteiten verzorgen. Vrijwilligers (zonder opleiding, maar met ervaring) kunnen wel trainingen verzorgen in het kader van kinderopvang, als er maar twee leidsters (per 20 kinderen) aanwezig zijn.

** Op verschillende plaatsen wordt sport gecombineerd met naschoolse opvang of met brede school projecten. Er zijn in hoofdzaak twee varianten:

- de vereniging die af en toe (op een middag) een training verzorgt. In veel gemeenten werkt het onderwijs samen met sportverenigingen. Men organiseert projecten waarbij jeugd de mogelijkheid wordt geboden kennis te maken met verschillende takken van sport (via gasttrainingen). Men noemt dit soort projecten ook wel "Sport Oriëntatie en Keuzeprogramma's (SOK)". Dergelijke programma's zijn ook bedoeld om doorstroming te bevorderen van jongeren naar de verenigingen;
- de vereniging die in samenwerking met een kinderopvangorganisatie structureel op een of meer dagen een activiteitenprogramma verzorgt in het kader van buitenschoolse opvang.

Eén van de doelstellingen van het project kinderopvang in de sport is uitbreiding realiseren van het aantal opvangplaatsen. Houdt ermee rekening dat de eerste variant niet onder deze doelstelling valt.

*** De Handleiding Kwaliteitsnormen voor Accommodaties in de Kinderopvang is ontwikkeld door VOG Klein Kapitaal en bevat normen en eisen die aan de accommodatie worden gesteld, alsmede controlelijsten waarmee de accommodatie kan worden beoordeeld. In deze controlelijsten wordt gesproken van normen en aanbevelingen. Deze zijn onderverdeeld naar:

- gebouwomgeving (ligging, parkeerruimte, toegangsrouten, vuilnisberging);
- buitenspeelsterrein (ruimte-eisen, bouwkundige aspecten, inrichting);

- gebouw (entree, garderobe, gangen, trappen, leefruimte, slaapruijnte, sanitair, keuken, bergruimte, werkkasten, was- en droogruimte, kantoor- en vergader- ruimte, kantine).

In de wet is geregeld dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor het toezicht op de kwaliteit. Zij moeten een verordening hebben waarin in ieder geval de minimale kwaliteitseisen uit de Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) zijn opgenomen. Ook zijn gemeenten verplicht de naleving van deze eisen te controleren. In de praktijk doet de GGD dat veelal. De AMvB geldt tot het moment waarop de nieuwe wet in werking treedt. Vanaf 1 januari 2004 wordt de Wet Basisvoorziening Kinderopvang (WBK) maatgevend. Hierin worden randvoorwaarden gesteld aan de kwaliteit van de kinderopvang. Uitgangspunt bij de WBK is (het streven naar) uniformiteit in de kwaliteit van de kinderopvang.

**** De mogelijkheden voor combinatiegebruik van de accommodatie zijn afhankelijk van de situatie. Van belang is het in ieder geval na te gaan:

- wie de medegebruikers zijn;
- op welke dagdelen de ruimte door wie moet worden gebruikt;
- welke afspraken gemaakt moeten worden ten aanzien van gebruik en beheer (denk aan afspraken over schoonmaak, onderhoud, gebruik van materialen, afspraken over niet-roken, et cetera).

Als een ruimte in de avonden en/of het weekend wordt gebruikt door 'sporters', hoeft dit geen belemmering te vormen om dezelfde ruimte overdag te gebruiken als kinderopvangruimte of multifunctioneel gebruik van de ruimte door de week door de buitenschoolse opvang en in het weekend door de sportvereniging ten behoeve van oppas voor kinderen van sportende ouders.

Fase 2. Uitvoeringsfase

In deze fase staat de uitvoering centraal. Wat komt er allemaal bij kijken als we echt gaan beginnen? Wat moeten we doen en bij wie kunnen we terecht? In welke volgorde pakken we de dingen aan? Wat moeten we echt zelf regelen en wat kunnen we aan anderen overlaten?

Oriëntatie bij:	Activiteiten en vragen
Eigen sportvereniging: - bestuur - afdelingen/commissies - leden	☐ Informatie inwinnen bij de leden. Wat willen die? ☐ Informatie inwinnen bij kinderopvangorganisaties, eigen sportbond. Hoe kunnen die ons initiatief steunen? ☐ Beleidsplan op- en vaststellen. Wat is onze visie? ☐ Statuten aanpassen of nieuwe opstellen ☐ Kader uitbreiden. Zorg voor voldoende capaciteit tijdens openingstijden kinderopvang. ☐ Eventueel verenigingsmanager aanstellen die de dagelijkse gang van zaken kan coördineren. ☐ Zorgen voor functie- en taakomschrijving verenigingsmanager en vrijwilligers. Wie doet wat? Wie is wanneer aanwezig? ☐ Zorgen voor training en opleiding vrijwilligers. ☐ Agenda opstellen voor gesprekken met gemeente en kinderopvangorganisatie(s). ☐ Eventueel bouwcommissie instellen.

	<ul style="list-style-type: none">❑ Opdracht (ver)bouw formuleren.❑ Offertes aanvragen + selectie aannemers.❑ Bouwopdracht verstrekken.❑ Contactpersoon kinderopvang benoemen.❑ Taakomschrijving contactpersoon opstellen.❑ Opstellen profiel kinderopvangpartner.
--	---

Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Initiatief aanmelden en bespreken. ☐ Kan en wil de gemeente eventueel bemiddelen of coördineren? ☐ Overleg over vergunningen en vereisten. ☐ Overleg over financiële ondersteuning en subsidies. ☐ Gegevens behoefte kinderopvang opvragen. ☐ Informeer naar kinderopvangorganisaties die in de gemeente actief zijn. ☐ Vraag naar gemeentelijke verordening kinderopvang en eventuele aanvullende eisen. ☐ Hoe kan het vervoer * worden geregeld?
Kinderopvang	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Werving en selectie kinderopvangorganisatie. ☐ Onderhandel met kinderopvangpartner over doelgroepen, gebruik, investeringsbereidheid, huurprijs, beheer, onderhoud, et cetera. ☐ Bespreek de doorlooptijd van het huurcontract ** ☐ Overweeg het oprichten van een stichting waarin de onroerende zaken worden ondergebracht om het financieel risico voor de vereniging te beperken. ☐ Werk het sportactiviteitenaanbod uit (rooster) en de vereiste begeleiding (capaciteit, bevoegdheid). ☐ Welke vergoeding wil de kinderopvang betalen voor sportactiviteitenaanbod (uren, velden, accommodaties, faciliteiten, e.d.). ☐ Overleg over het regelen van het vervoer van de kinderen van en naar de sportvereniging. ☐ Leg afspraken met kinderopvang vast in samenwerkings- en huurovereenkomst. ☐ Maak afspraken met de kinderopvang over wederzijdse vragen, knelpunten en regelmatig overleg.

Toelichting uitvoeringsfase:

* Het vervoer van en naar de sportvereniging is vooral bij na- of buitenschoolse opvang een specifiek aandachtspunt. Jonge kinderen zullen meestal vervoer en begeleiding nodig hebben bij de verplaatsing van school naar de sportvereniging en vervolgens naar huis. Dit vraagt om maatwerkoplossingen (bijvoorbeeld een busje en de inzet van vrijwilligers en ouders). De kostprijs wordt meestal verdisconteerd in de prijs voor na- of buitenschoolse opvang of (mede) gefinancierd door een sponsor (reclame) aan te trekken. Hoewel taxibusjes een uitkomst kunnen bieden, wordt er toch ook wel het een en ander van vrijwilligers en/of ouders gevraagd.

** Het verdient aanbeveling om langer durende huurovereenkomsten af te sluiten. Hierdoor wordt het (financieel) risico voor de vereniging beperkt. In pilots gaan we uit van huurovereenkomsten van tien jaar, met een verlenging van eerst vijf jaar en daarna jaarlijks.

Fase 3. Evaluatiefase

In de evaluatiefase draait alles om de vraag of de kinderopvang bij de sportvereniging goed loopt. Is iedereen tevreden? Zijn we positief over het resultaat? Levert het beide partijen op wat die ervan verwachten? Loopt het overleg tussen sportvereniging en kinderopvang naar wens? Wat kan er beter?

Hebben we achteraf gezien niet te veel hooi op onze vork genomen? Of zijn we gestart met dagopvang voor 0-4 jarigen en willen we de kinderopvang nu uitbreiden met bijvoorbeeld naschoolse opvang? Of zijn we gestart met het verhuren van ruimte aan een kinderopvangorganisatie en is de tijd misschien rijp om eens te gaan denken aan het ontwikkelen van een sportactiviteitsaanbod.

In de praktijk ontstaan er altijd knelpunten en meningsverschillen. Het is de kunst deze tijdig te onderkennen en daarvoor constructieve oplossingen te zoeken. Geef het proces in elk geval voldoende tijd (tenminste een jaar). Evalueer het resultaat en het proces regelmatig. Zorg er vanaf het begin voor dat de communicatie tussen de sportvereniging en de kinderopvang frequent en open is. Evalueer na een half jaar met elkaar hoe het gaat. Herhaal dit aan het eind van het eerste jaar nog een keer en evalueer daarna jaarlijks.

Oriëntatie bij:	Actiepunten en vragen
Eigen sportvereniging: - bestuur - afdelingen/commissies - leden	<ul style="list-style-type: none">☐ Hebben we ons doel bereikt (wat wel en wat eventueel niet)?☐ Wat heeft het ons na een, drie, vijf, tien jaar opgeleverd?☐ Zijn wij/onze leden tevreden?☐ Wat kunnen we (zelf) doen/verbeteren?☐ Hoe zit het met het financieel risico/rendement?☐ Zijn bestuur, kader, verenigingsmanager en vrijwilligers voldoende ingespeeld op de omgang/samenwerking met kinderopvang? Kunnen we het met z'n allen aan?☐ Heeft de vereniging behoefte aan uitbreiding van de kinderopvang of het aanbieden van nieuwe diensten?

Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Hoe loopt het contact met de gemeente? ☐ Kan de gemeente in de toekomst nog iets voor de vereniging betekenen in het verdere proces van vermaatschappelijking? ☐ Wat kunnen we nog meer met de gemeente oppakken (om de positie van onze vereniging verder te versterken)? ☐ Zijn er nog meer beleidsterreinen waarbij sportverenigingen betrokken zijn/worden?
Kinderopvang	<ul style="list-style-type: none"> ☐ Zijn alle betrokkenen binnen de vereniging tevreden over de samenwerking met de kinderopvang (algemeen, sportactiviteitsaanbod, verhuur, beheer, onderhoud, dagelijkse gang van zaken)? ☐ Is er behoefte aan veranderingen, het hernieuwen van afspraken, et cetera? ☐ Hoe verloopt de communicatie met de kinderopvang (vragen, knelpunten, overleg)?